
SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET RÄVAHIDALEN I VÄNNÄS KOMMUN

Foto: Andreas Garpebring/Länsstyrelsen

Länsstyrelsen i Västerbottens län
Storgatan 71B
901 86 Umeå
Växel: 090-10 70 00

1. Syftet med säkerställande och skötsel

Syftet med säkerställande och skötsel av Rävahidalens naturreservat är att bevara värdefulla naturmiljöer såsom naturskogsartade och produktiva granskogar. Syftet uppnås genom att naturliga processer tillåtas fortgå ostört. Naturskogsstrukturer som skiktning, död ved och gamla grova träd ska finnas i gynnsam omfattning. Typiska växt- och djursamhällen och arter inom området ska ha ett gynnsamt tillstånd. Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i hela reservatet och besökare ska kunna se och uppleva områdets typiska naturmiljöer och arter. Utöver friluftsliv, ska reservatet även kunna nyttjas för naturstudier, undervisning samt forskning.

2. Beskrivning av naturreservatet

2.1 Administrativa uppgifter

Namn	Rävahidalen
Nummer	2402191
Reg-DOS id	2014008
Natura 2000	-
Kommun	Vännäs
Län	AC
Lägesbeskrivning	Ca 5 km VNV om Vännäs, ekokarta 20J 9h Mittkoordinat (RT90, 2,5 gon Väst): 1688804, 7096362
Naturgeografisk region	30 a, Norrlands vågiga bergkullterräng med mellanboreala skogsområden
Gräns	Se beslutscharta
Ägarkategori	Staten genom naturvårdsverket
Fastigheter	Delar av Nyby 3:8 och Nyby 3:9 Fastighetsbildning pågår
Förvaltare	Länsstyrelsen i Västerbottens län
Totalareal	17,5 ha
Skyddad areal produktiv skog	17,5 ha

2.2 Naturtyper inom området

Naturtypsindelning ¹		Areal (ha)
Tallskog	Tallskog av lingonristyp (2.1.1.4)	0,5 ha
Granskog	Granskog av blåbärsristyp (2.1.2.1)	9,3 ha
	Granskog av lågornbunkstyp (2.1.2.2)	4,7 ha
	Granskog av lågörtstyp (2.1.2.4)	3,0 ha

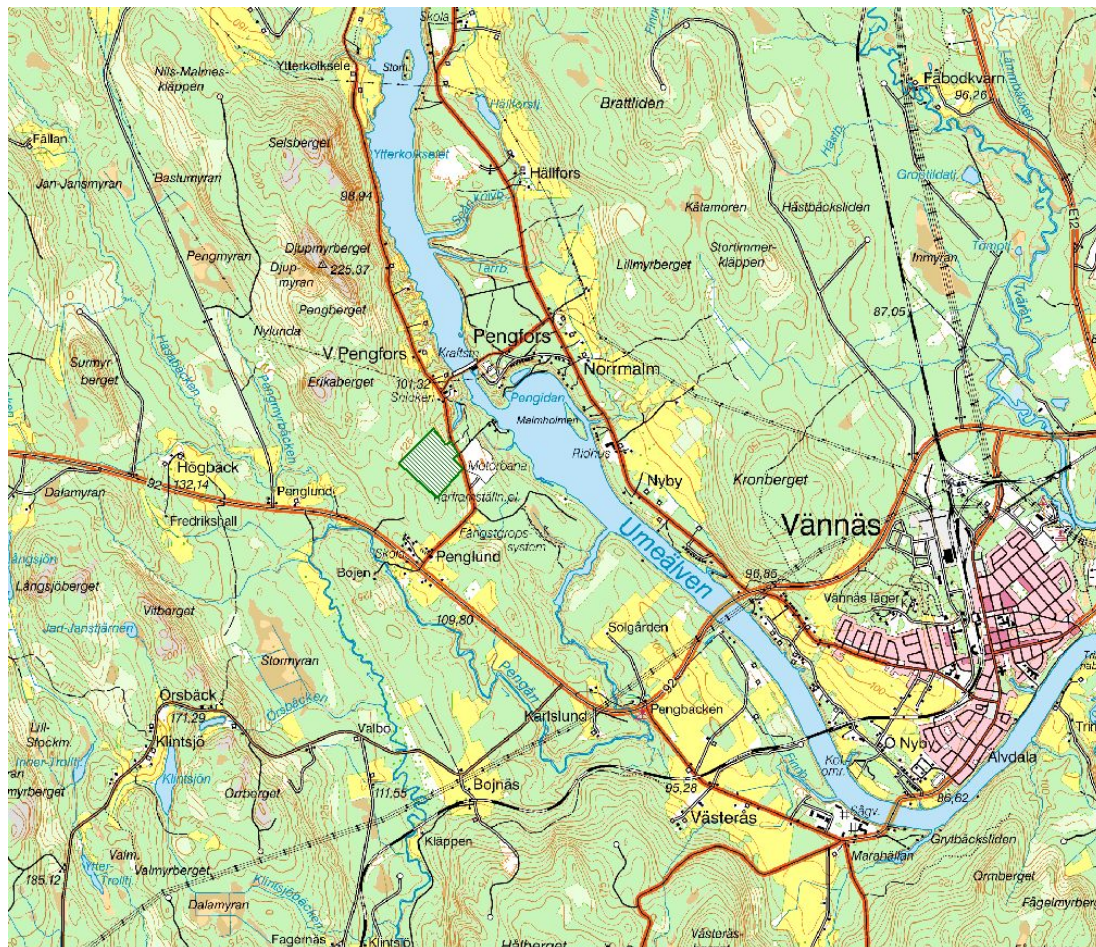
¹Naturtypsindelning enligt *Vegetationstyper i Norden, 1994* (se bilaga 1).

Naturtypsindelning ²		Areal (ha)
Skog	Västlig taiga (9010)	11,9 ha
	Örtrik granskog (9050)	2,6 ha
	Övrig skogsmark (9900)	3,0 ha

² Naturtypsindelning enligt basinventering av skyddad natur, rådets direktiv 92/43 EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (se bilaga 2).

2.3 Beskrivning av reservatet

Rävahidalen ligger ca 5 km VNV om Vännäs på den sydliga utlöparen av Erikabergets östsluttning ner mot Umeälven. Själva Rävahidalen utgörs av en mindre ravin som löper ut i Umeälven mitt mellan byarna Penglund och Västra Pengfors. En mindre bäck med delvis underjordiskt lopp rinner genom ravinen, och ytterligare en tidvis vattenförande bäck ansluter från norr.

Översiktskarta Rävahidalens naturreservat, Vännäs kommun.

Berggrunden inom reservatet består av ögonförande granit-granodiorit, som avviker från den karakteristiska metagråvackan i kustregionen. Hela reservatet ligger under högsta kustlinjen. Jordarterna domineras av finkorniga havs- och sjösediment i de lägre liggande delarna och svallad, finkornig och blockfattig morän i de övre delarna. Här och var längs ravinen finns inslag av blockiga partier.

Skogen i reservatet är helt och hållet grandominerad. Merparten av områdets skogar är högre och bitvis även grov. Skogarna är överlag skiktade, olikåldriga och gruppställda. Granar på mellan 120 till 150 år dominerar, men i nästan hela området finns inslag av äldre granar på uppemot 200 år. I och i kring bäckravinen finns ett område med högproduktiv granskog med god skiktning och diameterspridning. Längs bäcken i ravinbotten är marken fuktig med inslag av vitmossemattor och gott om vattenfyllda hålrum. I detta område är inslaget av gråal och glasbjörk stort. Många träd har

välutvecklade rotsocklar. Det rörliga markvattnet intill bäcken bidrar till ett stort inslag av lågörter och ormbunkar. Närmast bäcken finns en stor omsättning av träd. Häftiga vårflöden verkar orsaka skred som skadar rötter och ibland för med sig hela grupper av träd. De centrala delarna av ravinen saknar sentida spår av skogsbruk och hyser en riklig tillgång på död ved i alla dess former. Övriga delar av ravinen är något mer påverkade av plockhuggningar vilket främst märks genom att det är mer sparsamt med äldre död ved. Det stabila och fuktiga mikroklimatet i ravinen gör att området hyser rikligt med epifytiska lavar, olika skägglavsarter (*Usnea* spp) samt garnlav (*Alectoria sarmentosa*) förekommer i riklig mängd på de äldre granarna. På en 200 årig gran i ravinens västra del har den mycket känsliga och starkt hotade trådbrosklaven (*Ramalina thrausta*) hittats. I den nordöstligaste delen av ravinen är skogen tydligt yngre, omkring 100 år gammal, men med stor diameterspridning på träden, allmänt lövinslag och en hel del klen död ved av både gråal, björk och gran. På ömse sidor om ravinen växer i huvudsak äldre, högproduktiva granskogar med varierande inslag av tall och löv. De nedre delarna av sluttningarna är tydligt påverkade av rörligt markvatten och har ett påtagligt örtinslag i fältskiktet. Lövinslaget är överlag måttligt utanför ravinen, men här och var finns en del grova aspar, liksom en del björk och enstaka sälgar. Tillgången på död ved varierar inom området. I sluttningarna och i det sumpdråg som ansluter till bäckravinen finns det i allmänhet rikliga mängder med både torrträd och lågor i olika grovlekar. De flesta av dem är relativt färska, men även en del äldre död ved finns. Det är överlag gott om röt- och insektsangripna granar i hela området och många stående döda träd är barkflängda av födosökande hackspettar. På åsryggen mellan sumpdråget och östsluttningen är skogen mer påverkad av plockhuggningar. Här har skogen en utställd bestandsstruktur och hyser enbart en del stående eller färsk liggande död ved. Söder om ravinen, liksom i reservatets västligaste del finns ett påtagligt inslag av gamla tallöverståndare. Delar av området söder om ravinen har även karaktären av stavagranskog med ett tätt, snårigt underbestånd av klen men senvuxen gran. Mindre delar av reservatet består av kraftigt påverkade skogar. Nordväst om ravinen finns ett mindre område på ett par hektar med tätvuxen och oskött ca 50 årig granskog med stort inslag av glasbjörk och gråal. Detta område verkar vara avverkat för ca 50 - 60 år sedan och därefter lämnat utan åtgärder. Längs reservatets södra kant finns även ett mindre område med gallrad och utställd 140 årig granskog utan naturskogsstrukturer.

Produktiv granskog med gott om död ved. Foto: A. Garpebring/Lst

Rävahidalens karaktär av relativt orörd och högproduktiva grannaturskog med gott om död ved gör området gynnsamt för flera hotade och ovanliga arter knutna till denna naturtyp. Följande ovanliga och intressanta arter har påträffats inom reservatet (hotkategori enligt rödlista 2005 inom parentes): gammelgransskål (NT), gränsticka (NT), granticka, tickmussling, sotticka, ullticka, bårdlav, garnlav, gulnål, lunglav (NT), skinnlav, småflikig brosklav (NT), stuplav, trådbrosklav (EN), trädbasdynlav, violettgrå tagellav (NT), kranshakmossa, vedflikmossa, vedtrappmossa (NT), brudborste, grönpörola, strutbräken, ögonpörola, järpe, mindre hackspett (NT), spillkråka, tretåig hackspett (VU) och trädkrypare.

Merparten av reservatets skogar bär spår av äldre tiders nyttjande av skogsmarken. I huvuddelen av området finns det gott om äldre avverkningsstubbar efter dimensions- och plockhuggningar. Reservatets skogar har under lång tid nyttjats som vinterbetesområde av rennäringen.

Rävahidalen är främst ett lokalt friluftsområde och används för jakt, svamp- och bärplockning.

3. Skötselområden för naturvärden med bevarandemål och åtgärder

Hela reservatet utgör ett skötselområde (bilaga 3). För skötselområdet redovisas ett antal mätbara bevarandemål. Skötselområdets bevarandetillstånd anses gynnsamt när dessa bevarandemål är uppnådda.

3.1 Skötselområde 1, skog med fri utveckling, areal 17,5 ha

Skötselområdet består av hela reservatet och utgörs uteslutande av skogsmark. Skogen består till stora delar av högproduktiv granskog, delvis på mark som är påverkad av rörligt markvatten (bilaga 3, delområde 1). Merparten av skötselområdet utgörs redan i dag av olikåldriga bestånd med gott om död ved och gamla träd. Skötselområdets skogar ska lämnas för fri utveckling, vilket innebär att utvecklingen ska präglas av naturliga processer så som trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen. De arealer skog i skötselområdet som ej utgörs av naturskog i dag ska på sikt och genom frånvaro av mänskliga ingrepp få utvecklas mot ett naturskogsartat bestånd med samma bevarandemål som omgivande skogar.

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- arealen naturskog uppgår till 17,5 ha.
- volymen död ved uppgår till minst 20 % av det totala virkesförrådet levande och döda träd.

Skötselåtgärder

Inga åtgärder.

4. Skötselområden för friluftsvärden med mål och åtgärder

Hela reservatet redovisas som ett skötselområde med avseende på friluftsliv och anläggningar (bilaga 4). Besöksfrekvensen till Rävahidalen bedöms få måttlig omfattning. Den förväntade ökningen av besök till följd av reservatsbildningen bedöms inte komma att äventyra områdets naturvärden.

4.1 Skötselområde för Friluftsliv och anläggningar

Det övergripande målet för friluftslivet är att området ska nyttjas utifrån dess naturgivna förutsättningar. Nyttjandet av området som utflyktsmål ska främjas genom att en reservatsentré iordningställs där reservatsgränsen tangerar vägen mellan Penglund och Västra Pengfors, mitt mot Penglunds motorbana. Parkeringsmöjligheter finns i anslutning till motorbanan. En informationsskylt (A2) med karta över reservatet ska sättas upp vid entrén. Förslag på placeringar av anläggningarna presenteras på kartan i bilaga 4.

Mål

- Det ska finnas en tydlig entré till reservatet
- Det ska finnas väl underhållna informationsskyltar med beskrivning av naturmiljöer i reservatet, föreskrifter för allmänheten samt en karta

Skötselåtgärder

- Montering av informationsskylt.

5. Övriga anläggningar

Inga övriga anläggningar finns inom reservatet.

6. Nyttjanderätter

Jakt får bedrivas av jakträttsinnehavare enligt gällande jaktlagstiftning och i enlighet med gällande reservatsföreskrifter.

7. Utmärkning av gränser

Reservatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör ses över vart 10:e år och målas om vid behov.

8. Sammanställning av skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Var	Prioritet ¹
Montering av informationsskylt	Se bilaga 4	1

¹Siffran anger prioriteringsordning utfall genomförandet av skötselåtgärderna begränsas av tillgängliga resurser, där 1 är högsta prioritet och 3 lägsta.

9. Uppföljning och tillsyn

Tillsynen av området utförs av naturvårdsförvaltaren och ska dokumenteras skriftligt. Tillsynen innefattar, utöver en besiktning av att reservatsföreskrifterna efterlevs, även alla anläggningar, utmärkningar och skyltar inom reservatet. Uppföljningen ska ske minst vart annat år. Brister och fel ska dokumenteras och åtgärdas.

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för eventuell revidering av skötselplanen.

9.1 Uppföljning av skötselåtgärder

I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning. Vidare ska även kostnaderna för åtgärderna noteras.

9.2 Uppföljning av bevarandemål

Områdets bevarandemål ska följas upp enligt fastställda metoder för uppföljning av skyddad natur. Uppföljningen kommer att ske utifrån reservatets skötselområden och enligt den indelning i naturtyper för basinventering av skyddad natur som presenteras på kartan i bilaga 2. Indelningen kan komma att ändras efter ytterligare fältbesök i reservatet eller efter att området har flygbildstolkats.

Kartbilagor:

1. Naturtypsindelning enligt Vegetationstyper i Norden
2. Naturtypsindelning enligt basinventering av skyddad natur
3. Skötselområden för naturvärden
4. Anläggningar för friluftsliv